

היסטוריה

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

עליך לענות על שתי שאלות – שאלה אחת מכל פרק.

מבין השאלות שבחרת לענות עליהן, לפחות שאלה אחת חייבת לכלול מקור.

פרק ראשון — (50×1) — 50 נקודות

פרק שני — (50×1) — 50 נקודות

סה"כ — 100 נקודות

שים לב: תלמידים שאושר להם מבחן מותאם אינם חייבים לבחור בשאלה שיש בה מקור.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. המלצה לחלוקת זמן: כ־35 דקות לכל שאלה.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

המשך מעבר לדף ◀

בשאלון זה שני פרקים. עליך לענות על שתי שאלות — שאלה אחת מכל פרק. מבין השאלות שבחרת, לפחות שאלה אחת חייבת לכלול מקור.

טוטליטריות, נאציזם, אנטישמיות, מלחמת העולם השנייה והשואה

פרק ראשון (50 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 1-3 (50 נקודות).

1. מקור — המעבר של גרמניה ממשטר דמוקרטי למשטר נאצי

- א. הצג שני עקרונות של האידאולוגיה הנאצית.
הסבר מדוע משכה אידאולוגיה זו גרמנים רבים. (25 נקודות)
- ב. עיין בנספח שמוצגת בו קריקטורה מ־1936 המתארת את הנאציפיקציה (השלטת הטוטליטריות הנאצית) של מוסדות ההשכלה הגבוהה בגרמניה.
הסבר כיצד שני צעדים שנקט המשטר הנאצי לקידום הנאציפיקציה של גרמניה באים לידי ביטוי בקריקטורה, והסבר צעד אחד נוסף שנקט המשטר לקידום הנאציפיקציה של גרמניה.
(25 נקודות)

2. מדיניות הנאצים כלפי היהודים (1935-1938)

- א. הצג את התוכן של חוקי נירנברג (ספטמבר 1935), והסבר את השפעתם על המעמד של אזרחי גרמניה היהודים ועל המעמד של האזרחים הלא־יהודים. (25 נקודות)
- ב. הצג שני צעדים שנקטו הנאצים נגד היהודים בשנת 1938, והסבר כיצד אחד מן הצעדים שהצגת מבטא התפרקה של מדיניות הנאצים כלפי היהודים. (25 נקודות)

המשך בעמוד 3

3. היהודים בפולין מתחילת הכיבוש הנאצי עד יוני 1941

- א. הצג שניים מן הצעדים שנקטו הנאצים נגד היהודים בפולין לפני ריכוזם בגטאות. הסבר מדוע ריכוז היהודים בגטאות היה נקודת מפנה בחיי היהודים בפולין. בתשובתך דון בשלושה תחומים. (30 נקודות)
- ב. בחר בשניים מן הגופים שפעלו בגטאות, והסבר כיצד כל אחד מהם הקל את ההתמודדות עם תנאי החיים בגטאות בתקופה זו. (20 נקודות)

◀ המשך בעמוד 4

פרק שני (50 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 4-6 (50 נקודות).

4. מקור – המרידות בגטאות

א. לפניך קטע שפרסם באוגוסט 1943 ארגון מחתרת שנוסד בגטו קרקוב.

"... לאמתו של דבר הושלם תפקידנו. כחיל חלוץ התגברנו על רפיון הידיים שאפיין את דור הגטו. הראינו לעולם, שהעם היהודי יודע לעמוד על נפשו וליפול בשם הצדק. התייצבנו לקרב מול האויב, ואחת ולתמיד נטלנו ממנו את האשליה שיש בידו לרצוח ללא עונש את המוני היהודים. שינינו את המסורת המחפירה של הטיית הצוואר למאכלת [לסכין] בלא התנגדות. לימדנו את האנשים לסכל את כוונת האויב. מחינו את החרפה מההיסטוריה שלנו, ורשאים אנו לומר בבטחה, כי השגנו את מה שביקשנו..."

(מעובד על פי י' גוטמן, מאבק בנתיב הייסורים, כתר, 1988, עמ' 118)

הסבר את המטרות של המורדים בגטאות, כפי שהן באות לידי ביטוי בקטע.

על פי מה שלמדת, הצג את השיקולים שהשפיעו על בחירת העיתוי המתאים להתחיל

את המרד בגטאות. (30 נקודות)

ב. מי היו הלוחמים במרד גטו ורשה, ומה היה ייחודו של מרד זה לעומת המרידות בגטאות

אחרים? (20 נקודות)

המשך בעמוד 5

5. הפלישה לברית־המועצות, לוחמים יהודים בצבאות בעלות הברית

- א.** הסבר את הקשר האידאולוגי בין פלישת גרמניה לברית־המועצות ובין תחילת הרצח ההמוני של היהודים.
- הצג סיבה נוספת לתחילת הרצח ההמוני של היהודים בתקופה זו. (30 נקודות)
- ב.** הסבר שתי סיבות להצטרפות של לוחמים יהודים לצבאות של בעלות הברית במלחמת העולם השנייה, והבא דוגמה ללוחם יהודי אחד בצבאות בעלות הברית. בתשובתך כתוב את שם הלוחם ואת שם הצבא שהצטרף אליו, ותאר את פועלו של הלוחם. (20 נקודות)

6. "הפתרון הסופי" ויחס האוכלוסייה המקומית כלפי היהודים

- א.** הסבר שלושה מן הגורמים שהשפיעו על היחס של האוכלוסייה המקומית כלפי היהודים בארצות שכבשו הנאצים.
- תאר כיצד פעל אחד מ"חסידי אומות העולם" (שמו, מעשיו ומניעיו). (25 נקודות)
- ב.** מדוע כונסה ועידת ואנזה?
- הסבר כיצד מבטאת ועידה זו החרפה ב"פתרון הסופי". (25 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

נספח לשאלה 1 – קריקטורה

(ב' יפמוב, "לימודים אקדמיים בתנופה מלאה", מתוך: נ' שגיא, המאה העשרים בראי הקריקטורה הפוליטית, מעלות, 2003, עמ' 39)